

Άγνοια και Πλάνη - Διδασκαλία από την

Η άγνοια είναι η

αρχηγικότητα των παθών. Στην πνευματική ζωή η άγνοια είναι μία γενικότερη πνευματική κατάσταση και αποτελεί έκφραση του χοϊκού φρονήματος του ανθρώπου, των γήινων σκέψεων, των γήινων επιθυμιών του και επιδιώξεων του. Επομένως η άγνοια είναι μία βαρεία ασθένεια της ανθρώπινης ψυχής και ειδικά του νου. Ακαθαρσία νοός χαρακτηρίζεται από τους Πατέρες.

α. Αίτια της αγνοίας

Αιτία είναι το ταπεινό και γήινο φρόνημα του ανθρώπου, η βοσκηματώδης ζωή όπως θα μας έλεγε ο Μ. Βασίλειος. Έτσι ο νους δεν μπορεί να αντιληφθεί τις θεϊκές πραγματικότητες και καταστάσεις. Έτσι η άγνοια είναι καρπός της αμαρτίας, της πτώσεως του ανθρώπου και της υποδουλώσεώς του στο θέλημα του, της απομακρύνσεώς του γενικά από τον Θεό. Όποιος ξέπεσε από τη θεϊκή αγάπη, μέσα του έχει ως κυρίαρχο τον νόμο της σάρκας.

Η κατάσταση αυτή δεν του επιτρέπει να φυλάξει οποιαδήποτε εντολή του Θεού. Και επειδή αντί για τις αρετές προτίμησε την φιλήδονη ζωή, τελικά, αντί για τη γνώση του Θεού επισύρει πάνω του την άγνοια του Θεού, τονίζει ο Άγιος Μάξιμος. Η αμέλειά μας να γνωρίσουμε τις δωρεές Του μας έφερε σε ραθυμία και αυτή μας παρέδωσε στη λησμοσύνη, από την οποία κυριάρχησε πάνω μας η άγνοια (Όσιος Μάρκος).

β. Συνέπειες

Η άγνοια χωρίζει την ψυχή από την ένωση της με τον Θεό. Κάνει ολόκληρο τον άνθρωπο παράλογο και αναίσθητο. Εκείνος που πέφτει στην άγνοια δεν γνωρίζει τα κρίματα του Θεού... Με αυτούς που τον ελέγχουν μαλώνει και όσους τον συγχωρούν τους θεωρεί ανόητους. Όταν γίνεται πλούσιος, φέρνεται αλαζονικά και όταν φτωχαίνει υποκρίνεται. Όταν καλοπερνάει, πέφτει σε διάφορες ασέλγειες και ακατονόμαστες πράξεις, και όταν κακοπερνάει, κλαίει την μοίρα του.

Αν λοιπόν κανείς δεν αποκτήσει με τη χάρη του Θεού τη γνώση της αλήθειας και το φόβο του Θεού, όχι μόνον από τα πάθη του, αλλά και από όσα λυπηρά του συμβαίνουν τραυματίζεται βαρεία. Αυτές είναι μερικές από τις συνέπειες της άγνοιας στον ψυχικό κόσμο του ανθρώπου.

Ο Άγιος Μάξιμος μας λέει ότι η άγνοια φταίει για τη φιλαυτία και την τυραννία. Η άγνοια είναι αιτία της φιλοδοξίας και της φιλαργυρίας.

Ο όσιος Θεόδωρος ο Εδέσσης λέει χαρακτηριστικά: Επομένως πρέπει να φροντίσεις για το πρώτο αγαθό, να αποκτήσεις ορθή ιδέα για τα όντα και κατόπιν να δώσεις φτερά στη βούληση, για να πετάξεις προς το πρώτο αγαθό, να καταφρονήσεις όλα τα παρόντα και να πληροποιηθείς για τη μεγάλη τους ματαιότητα.

γ. Η αγνοία και η πλάνη

Η άγνοια ευθύνεται και για την πλάνη και για την αίρεση.

Η άγνοια γεννά την οίηση και αυτή την πλάνη. Μπορούμε να πούμε ότι η άγνοια ισοδυναμεί με την πλάνη. Την άγνοια εκμεταλλεύεται ο πλανών την οικουμένην διάβολος. Ο διάβολος είναι εισηγητής και συνεργός όχι μόνο στην δημιουργία της άγνοιας, αλλά και της πλάνης με οποιαδήποτε μορφή και αν εμφανίζεται αυτή στο χώρο της πνευματικής ζωής.

Η μεγάλη αντίπαλος της αλήθειας, αυτή πού τραβά σήμερα τους ανθρώπους στην απώλεια, είναι η πλάνη. Εξαιτίας της κυριάρχησε στις ψυχές των ράθυμων η

σκοτεινή άγνοια και τους αποξένωσε από τον Θεό. Αυτοί δεν αναγνωρίζουν ως Θεό τον Χριστό, ο οποίος μας αναγέννησε και μας φώτισε, ή Τον πιστεύουν και Τον αναγνωρίζουν απλώς και μόνο στα λόγια και όχι στην πράξη. Πιστεύουν ότι μόνο στους παλιούς φανερωνόταν ο Θεός, όχι όμως και σε εμάς. Νομίζουν πως οι μαρτυρίες της Γραφής περί Θεού δεν αφορούν αυτούς, αλλ' άλλους η εκείνους που τις έγραψαν και βλασφημούν την περί Θεού διδασκαλία, αφού απαρνούνται την αληθινή και με επίγνωση ευσέβεια.

Τις Γραφές τις διαβάζουν σωματικά μόνο, για να μη πω Ιουδαϊκά, και απαρνούνται την δυνατότητα της εδώ αναστάσεως του ανθρώπου μέσω της ψυχής, επιθυμώντας να κατοικούν στον τάφο της αγνωσίας.

Στην πλάνη λοιπόν υπάρχουν τα τρία αυτά πάθη: απιστία, πονηρία και ραθυμία. Αυτά γεννούν και υποστηρίζουν το ένα το άλλο.

Η απιστία δηλαδή είναι δάσκαλος της πονηρίας, η πονηρία είναι σύντροφος της ραθυμίας, της οποίας σύμβολο είναι η οκνηρία. Η αντιστρόφως η ραθυμία γεννά την πονηρία, όπως είπε ο Κύριος: Πονηρέ δούλε και οκνηρέ. Η πονηρία είναι μητέρα της απιστίας. Γιατί κάθε πονηρός είναι άπιστος, και όποιος δεν πιστεύει, δεν έχει φόβο Θεού. Από την απιστία τώρα, γεννιέται η ραθυμία, η μητέρα της καταφρονήσεως, από την οποία αμελείται κάθε καλό και διαπράττεται κάθε κακό.

δ. Θεραπεία

Την άγνοια, πολέμησε την με την φωτισμένη γνώση, με την οποία η ψυχή ξαναξυπνάει και διώχνει από πάνω της το σκοτάδι της άγνοιας.

Ο Άγιος Γρηγόριος ο Παλαμάς, ακολουθώντας τη γνήσια ορθόδοξη παράδοση, θεωρεί απαραίτητη την παρουσία του Γέροντα, του Πνευματικού, που θα οδηγήσει τον άλλον στον ασφαλή δρόμο της σωτηρίας, Ει τις θέλει απαλλαγήναι τούτου, μη πιστευέτω τω ιδίω λογισμώ, αλλ' ερωτάτω γέροντα....

Η άρσις της άγνοιας είναι χάρισμα του Θεού. Δίνεται σε όσους αγωνίζονται και προσπαθούν. Ο Θεός βλέποντας την προσπάθεια που καταβάλλει ο άνθρωπος, του αφαιρεί το σύννεφο πού καλύπτει το νου του και δεν μπορεί να βλέπει καθαρά, του αφαιρεί δηλαδή την άγνοια και του χαρίζει τη γνώση του εαυτού του, την γνώση των μυστηρίων και της αληθείας του.

Αρχιμ. Χρυσοστόμου Μαϊδώνη,

Πρωτοσυγκέλου της Ιεράς Μητροπόλεως Ιερισσού

Πηγές: περιοδικό Διάλογος, τ. 23- oodegr.com - sophia-siglitiki.blogspot.gr